

HAYVAN ISLAHI KANUNU

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Tanımlar

Amaç

Madde 1- Bu Kanunun amacı; her türlü hayvansal üretim ve bu üretimi etkili kılan faaliyetler ile yarış müsabaka ve iş maksadıyla yetiştirilen hayvanların verimlerinin artırılması için yapılacak ıslah çalışmalarını, evcil ve yabani hayvanların gen kaynaklarının korunmasını, hayvansal üretimin ekonomik olmasını ve rekabet gücünün artırılmasını, bu hususlarla ilgili faaliyetleri ve soy kütüğü kayıtlarının tutulması ile hayvan ırklarının ıslahını, damızlıkların sağlıklı ve hijyenik koşullarda yetiştirilmesini ve hastalıklardan Arî bir şekilde üreticilere intikalini ve korunmasını sağlamaktır.

Kapsam

Madde 2- Bu Kanun; tek tırnaklı, çift tırnaklı, kanatlı hayvanlar, suda yaşayan hayvanlar arı ve ipek böceği ile her türden hayvanların ıslahına, evcil ve yabani hayvanların gen kaynaklarının korunması ve geliştirilmesi, kamu sektörü ve özel sektör tarafından yapılan suni tohumlama, tabii tohumlama ve embriyo transferi, genetik kopyalama ve diğer biyoteknolojik faaliyetlere, soy kütüğü kayıtlarının tutulmasına, damızlık hayvanlar ile sperma, embriyo, yumurta, balık ve diğer suda yaşayan hayvanların larvalarının ithaline, ihracına dair hükümler ile damızlık yetiştiriciliği yapılan her türlü ahır, tavla, ağıl, kümes, kuluçkahane, laboratuvar gibi hayvancılık işletmelerine ait ünitelerin asgari teknik, sağlık ve hijyen koşullarına uygunluk yönünden kontrol, tescil ve ruhsatlandırılmasına, hayvan yetiştiricilerinin ıslah amaçlı örgütlemelerine dair hükümleri kapsar.

Tanımlar

Madde 3- Bu Kanunda geçen ifadelerden;

Bakanlık: Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Taşra

Kuruluşu: Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın İl ve İlçe Müdürlükleri ile konu ile ilgili diğer kuruluşlarını,

Ön soy kütüğü: Ana ve babası belirli ancak ebeyevnlerinin verim kayıtları olmayan mensup olduğu ırkın özelliklerini taşıyan hayvanlar için oluşturulacak geçici kayıt sistemini,

Soy kütüğü: Pedigri düzenlemeye esas olacak bilgilerin düzenli olarak toplandığı veri tabanını,

Pedigri: Soy kütüğüne kayıt edilen damızlıklarla, safkan atların numara, isim, orijin, ırk, renk, eşkal, cinsiyet, doğum tarihi, verim kayıtları, yetiştirici ve sahibi ile hayvanın cetlerine ait bilgileri ve verimlerini belirten belgeyi,

Eneme-İğdiş etme: Erkek hayvanın dölleme yeteneğini kalıcı olarak gidermeyi,

Don: At ve diğer memelilerde vücudu örten kıllara hakim olan veya bu kıllardan çoğunluğa yakın kısmının müşterek olarak gösterdiği rengi,

Zootekni: Hayvan yetiştirilmesi, ıslahı, bakımı- beslenmesi, yem üretimi, hastalıklardan koruma gibi hususları düzenleyerek hayvanlardan daha yüksek ve ekonomik verim elde etmeyi sağlayacak teknoloji ve uygulamaları,

Damızlık: Yetiştirildiği ülkede veya yörede ırkına veya tipine özgü özellikleri gösteren yüksek verimli hastalıklardan Ari, damızlık belgesi veya saf ırk sertifikası bulunan hayvanları,

Damızlık işletmesi: Damızlık hayvanların yetiştirildiği, Bakanlıkça tescil edilmiş işletmeleri,

Damızlık sertifikası: Ana ve babası bilinen ancak cetlerinin verim kayıtları bilinmeyen damızlık hayvanlara Bakanlıkça veya yetki verilen kuruluşlarca verilen belgeyi,

Damızlık belgesi: Pedigri belgeleri bulunan damızlıklardan Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikteki kriterlere uygunluğu Bakanlıkça onaylanan belgeyi,

Birlik: Hayvancılık konularında faaliyet gösteren yetiştirme, hayvansal üretim, ıslah ve pazarlama amaçlı kurulan birlikleri,

Suni tohumlama: Uygun tohumlama zamanında olduğu belirlenen dişi hayvanların genital kanallarına spermaların hijyenik koşullarda nakledilmesini,

Embriyo transferi: Sağlıklı ve yüksek verimli dişilerden elde edilen embriyoların taze veya dondurularak uygun dönemki dişi hayvanların döl yatağına uygun teknik ve hijyenik koşullarda aktarımını,

Genetik kopyalama: Damızlık hayvanlara ait bir genomdan biyoteknolojik yöntemler kullanılarak onun tüm genotipik özelliklerini taşıyan bir canlının elde edilmesini,

Sperma: Sağlıklı ve damızlık niteliği taşıyan erkek hayvanlardan belirli yöntemlerle alınan ejekülatların spermatolojik muayeneleri yapıldıktan sonra taze ya da dondurulmuş sperma porsiyonlarını,

Döl kontrolü (Progeny testing): Soy kütüğü ve verim kayıtlarının düzenli tutulduğu yeterli teknik alt yapı, uzman personel ve hayvan varlığına sahip kuruluşlar tarafından yürütülen damızlıkları dölllerinin verimlerine göre seçmeyi sağlayan uygulamaları, ifade eder

İKİNCİ BÖLÜM

Hayvan Islahı

Islah çalışması

Madde 4- Her türden hayvanın ıslahı ile ilgili çalışmaların belirli esas ve usullere göre yapılması hususunda tedbirler almaya Bakanlık yetkilidir. Islah, yetiştirme ve pazarlama amacı ile tüzel kişiliğe sahip, özel hukuk hükümlerine tabi kooperatif nitelikli birlikler kurulabilir. Bu birlikler merkez birliği şeklinde örgütlenebilirler. Birlikler ihtiyaç duyulan

yerlerde şubeler açarak çalışabilir. Birliklerin organları, genel kurul, yönetim kurulu ve denetleme kurulundan oluşur. Bu kanuna göre kurulan birlikler 24/4/1969 tarih 1163 sayılı Kooperatifler Kanununa göre kurulan kooperatiflere sağlanan her türlü vergi ve harç muafiyetlerinden aynı koşullarla yararlanırlar. Birliklerin, kuruluş, görev ve çalışma usulleri Bakanlıkça hazırlanan yönetmeliklerle düzenlenir. Birlikler asli görevlerini yürütmek üzere gerektiğinde ihtiyaçları olan teknik ve sağlık elemanı çalıştırır. Ülkede hayvansal üretimi ve hayvan ıslahı çalışmalarını yönlendirecek kararlar almak, merkez birlikleri ve ıslah faaliyetlerinde bulunan özel sektör arasındaki dayanışmayı güçlendirmek, merkez birliklerine yol gösterici faaliyetlerde bulunmak üzere Hayvan Islah Milli Komitesi kurulur. Hayvan Islahı Milli Komitesinin kuruluş ve işleyiş esasları Bakanlıkça çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir. Bakanlık; birliklere teknik hizmetler, sağlık hizmetleri ve eğitim konusunda gerektiğinde aynı ve nakdi destek sağlar, birliklerin personel ve tesislerinden yararlanma talebinde bulunabilir. Birlikler Bakanlığın gözetim ve denetimine tabidir.

Damızlık belgesi

Madde 5- Soy kütüğüne kayıtlı, pedigrı bilgileri bulunan ve Bakanlıkça veya Bakanlık ve damızlık yetiştirici birlikleri üst örgütlerince birlikte belirlenen kriterlere uygun damızlıklara damızlık belgesi, pedigrı kayıtları olmayan fakat ana ve babası bilinen hayvanlara Bakanlık taşra kuruluşları ile yetiştirici birliklerinin ortaklaşa kuracakları komisyonların belirleyeceği kriterlere uygun olan hayvanlara damızlık sertifikası verilir. Büyükbaş ve küçükbaş hayvanlar için ferdi, kanatlı hayvanlar için sürü, arı ve ipekböceği için koloni, suda yetiştirilen hayvanlar için ferdi veya sürü bazında damızlık belgesi veya damızlık sertifikası verilir. Suni ve tabii tohumlamada kullanılan erkek damızlıklar ile erkek damızlıklara ebeveyn olacak dişiler, döl kontrolü ve embriyo transferinde kullanılacak hayvanların hastalıklar yönünden İl Müdürlüklerince kurulacak komisyonlarca Bakanlıkça hazırlanan yönetmeliklere uygun muayene ve kontrollerinin yapılması mecburidir. Genetik kusurlu ve yetiştirme yönünden hastalıklı olanların damızlık belgeleri Bakanlıkça iptal edilir ve damızlık olarak kullanılmalarına izin verilmez.

Amaç dışı kullanma yasağı

Madde 6- Damızlık belgesi ve soy kütüğü kaydı bulunan ve yetiştirmede kullanılan hayvanlar damızlık özelliğini sürdürdüğü sürece amacı dışında kullanılamaz. Bu hayvanlar gerektiğinde illerde kurulan komisyon marifetiyle bedeli ödenmek üzere Bakanlıkça satın alınır.

Soy kütüğüne kayıt

Madde 7- Soy kütüğü kayıtları Bakanlıkça veya Bakanlıkça yetki verilmesi halinde ırk veya tür bazında her ilde yetki verilen bir kuruluşça veya üst örgütlerince tutulur. Hayvanlarını soy kütüğüne kayıt ettirmek isteyen her yetiştirici, soy kütüğü çalışmalarını yürüten kuruluşa müracaat eder. Bakanlık tarafından belirlenen kriterlere uygun görülen hayvanlar bu kuruluşlarca soy kütüğüne kayıt edilirler. Soy kütüğüne kayıt edilen hayvanlara soy kütüğü kayıt numarası ve pedigrı belgesi verilir. Bilgi ve belgeleri eksik olan hayvanların soy kütüğü kaydı yapılmaz. Bakanlıkça uygun görülenler için ön soy kütüğü açılır ve kayıtları yapılır. Soy kütüğüne kayıtlı hayvanlardan belirlenen kriterlere uygun olanlara damızlık belgesi verilir. Ancak, Türkiye’ de doğan ana ve babası belirli olan, cetlerinin verim kayıtları olmayan hayvanlar, Bakanlık taşra kuruluşları ile yetiştirici birliklerinin ortaklaşa kuracakları komisyon kararı ile mensubu olduğu ırkın özelliklerini taşıyorsa soy kütüğüne kayıt edilir. Komisyon kararları Bakanlık onayı ile kesinleşir. Bu hayvanlara, Bakanlıkça veya Bakanlıkça yetki verilmesi halinde ırk veya tür bazında her ilde yetki verilen bir kuruluşça veya üst

örgütlerince 5'inci maddedeki esaslara uygun olarak damızlık sertifikası verilir. Soy kütüğüne kayıt edilip damızlık belgesi verilen damızlık hayvanlardan, lüzum görüldüğünde; Bakanlıkça görevlendirilecek, uzman heyetçe yapılacak muayenelerinde safkan olmadıkları veya damızlık özelliklerini kaybetmiş oldukları anlaşılanların soy kütüğü kayıtları iptal edilerek damızlık belgeleri geri alınır. Bu hayvanlardan doğacak yavruya damızlık belgesi verilmez. Hayvan sahibinin, ölen hayvanına ait damızlık belgesini ölüm tarihinden itibaren iki ay içinde iade etmesi ve hayvanın başka bir şahsa satılması halinde satış tarihinden itibaren bir ay içinde alıcı şahıs tarafından değişikliğin soy kütüğüne ve pedigrisine işletilmesi mecburidir. Safkan Arap ve safkan İngiliz atların soy kütüğü kayıtları Bakanlıkça, diğer at ırklarının kayıtları ise Bakanlıkça veya Bakanlık denetiminde yetki verilen diğer kuruluşlarca tutulur ve pedigri verilir. Soy kütüğü kayıtlarının tutulmasına ve pedigri verilmemesine dair esas ve usuller bir yönetmelikle düzenlenir. Türkiye' de soy kütüklerine kayıtlı ve pedigri safkan Arap veya İngiliz ana ve babadan Türkiye' de doğan kendi ırk vasıflarını haiz tayların, doğum gününden itibaren üç ay içinde, yabancı ülkelerden ithal edilen safkan Arap ve safkan İngiliz atların gümrük girişlerinden itibaren iki ay içinde soy kütüğüne kaydedilmesi, Bakanlık İl veya İlçe Müdürlüklerine müracaat edilerek, yönetmelikle belirlenecek evraklarının teslimi ve muayene ettirilmesi şarttır. Gebe olarak ithal edilen safkan kısırakların, kendi ırkından bir aygırla tohumlandığını gösteren menşe ülke yetkili makamlarınca verilmiş bir aşım sertifikası istenir. Safkan olmayan atlar, kastre edilmiş aygırlar, soy kütüğüne kayıt edilmemiş safkan arap ve İngiliz ana ve babadan doğan fakat iyi gelişmemiş, ileride kendi ırkının gelişimini gösteremeyeceği anlaşılan taylar ile yönetmelikte belirtilecek şartları haiz olmayan halk elindeki aygırlardan elde edilen taylar soy kütüğüne kayıt edilmez ve bunlara pedigri verilmemesi şarttır. Soy kütüğüne kayıt edilip pedigri verilen atlardan, lüzum görüldüğünde Bakanlıkça görevlendirilen uzman heyetçe kan grubu ve/ veya DNA testleri muayene raporu da dikkate alınarak yapılan muayenelerinde safkan olmadıkları veya kan grubu yönünden ana baba kan grubuna uygunluk gösterse dahi morfolojik yönden kendi ırk vasıflarını göstermediği tespit edilenlerin soy kütüğü kayıtları iptal edilir ve pedigri geri alınır. Bu hayvanların taylarına pedigri verilmemesi şarttır. Tespite ilişkin karar Bakanlığın tasdiki ile kesinleşir. Soy kütüğüne kayıtlı atların sahip değişiklikleri bir ay, don değişiklikleri 12 ay içinde ilgili makamlara bildirilerek pedigri verilir. Ölen atların pedigri verilmemesi şarttır.

Köy Damızlıkları

Madde 8- Hayvan ırklarının ıslahı amacıyla, Bakanlıkça tespit edilen yörelerde köylere ariyet olarak tahsis edilecek yüksek verimli aygır, boğa, koç ve tekelerin temini ile sergi ve teşvik müsabakaları için Bakanlık ve il özel idare bütçelerine ; ayrıca bu hayvanların bakım ve beslenme masraflarının karşılanması ve mahalli at yarışı ikramiyeleri için de il özel idare bütçelerine yeterli ödenek konulur.

Damızlıkların Köylere Devri

Madde 9- Damızlıkta kullanılmak üzere köylere ariyet olarak verilen aygır, boğa, koç ve tekelerin ; veriliş tarihinden itibaren bir yıl müddetle bakım, beslenme ve kullanılmasının usulüne uygun olarak yapıldığının tespitinden sonra talepleri halinde, damızlıklar bir protokolle bu köylerin mülkiyetine geçirilir. Köylere ıslah amacı ile ariyet olarak verilen damızlık aygır, boğa, koç ve tekelerin; bakım ve beslenme ihmal ve noksanından dolayı öldüklerinin veya aynı sebeplerle damızlık vasfını kaybettiklerinin 7'inci maddede belirtilen uzman heyet tarafından tespiti halinde, damızlıkların, teşkil edilecek kıymet takdiri komisyonlarınca belirlenecek bedeli, ihtiyar heyetine tazmin ettirilir. Tazmin edilen bedel, damızlıkların tedarikinde kullanılan tahsisatın kaynağına göre irad kaydolunur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Tohumlama ve Embriyo Transferi ve Döl Kontrolü Tabii Tohumlama, Suni Tohumlama ve Embriyo Transferi

Madde 10- Lüzumlu bölgelerde suni tohumlama yaptırmaya, bu maksatla gereken yerlerde ihtisas kursu açmaya, suni tohumlama laboratuvar ve durakları kurmaya, kurdurmaya ve gerekli her türlü tedbiri almaya, damızlığa elverişli olmayan sığır ve manda boğalarının, koçları, tekeleri, at ve merkep aygırlarını iğdiş ettirmeye ve enemeye Bakanlık yetkilidir. Hayvan ırklarının ıslahı amacı ile tabii tohumlama, suni tohumlama ve embriyo transferi döl kontrolü ve yetiştirmeye yönelik biyoteknolojik faaliyetler; kamu kurum kuruluşları ile suni tohumlama yapmak üzere Bakanlıktan izin alan gerçek ve tüzel kişiler tarafından ücret mukabili yapılır. Bakanlık ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılacak tabii tohumlama, suni tohumlama ve embriyo transferinin usul ve esasları Bakanlıkça belirlenir.

Ticari amaçla tohumlama ve embriyo transferi

Madde 11- Gerçek ve tüzel kişilerin tabii tohumlama, suni tohumlama, embriyo transferi, genetik kopyalama ve diğer biyoteknolojik faaliyetleri yapmaları, bu maksatla sperma ve embriyo üretim merkezi, laboratuvar ve müessese kurmaları, sperma ve embriyo üretme ve satmaları, bulundurmaları, taşımaları, ithal ve ihraç etmeleri; serbest veteriner hekimlerin hayvan sağlığında kullanılan ilaç ve müstahzarları muayenehanelerinde ve kliniklerinde bulundurmaları, taşımaları ve satmaları Bakanlığın iznine ve kontrolüne tabidir.

Suni tohumlama ve embriyo transferi primi

Madde 12- Bakanlık ve ilgili kamu kurum ve kuruluşları tarafından yapılan suni tohumlama veya embriyo transferi tatbikatında fiilen suni tohumlama veya embriyo transferi yaparak tespit edilecek sayı ve oranlar üstünde gebelik sağlayanlara, her gebelik için, alınan ücretin % 60 'ını geçmemek üzere prim ödenebilir. Ancak, bu şekilde yapılacak ödemenin yıllık tutarı, ek gösterge dahil en yüksek Devlet memuru aylığının brüt tutarının kalkınmada öncelikli yörelerde 7 altı katını, diğer yörelerde dört katını geçemez. Bu ödemeler damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tabi değildir. Prim ödemelerine ilişkin usul ve esasları ile her gebelik için ödenecek prim miktarı ve bölge farkları da dikkate alınmak sureti ile bu primin aylık azami tutarı Maliye Bakanlığı ve Bakanlıkça müştereken hazırlanacak bir yönetmelikle belirlenir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İthalat ve İhracat, Gen kaynaklarının Korunması, Yeni Irkların Tescili İthalat ve ihracat

Madde 13- Her türlü damızlık hayvan, sperma, ovum, embriyo, damızlık yumurta, larva ve ipekböceği tohumu ve biyolojik materyalin ithalinde, Bakanlıkça tespit edilecek sağlık şartlarına ve teknik şartlara uyulması ve kontrol belgesi alınması mecburidir. Türkiye soy kütüklerine kayıtlı safkan atlar, Ankara keçisi, Türkiye' ye özgü ve diğer damızlık hayvanlar ile bunların sperma ve embriyoların ihracı Bakanlığın iznine tabi olup ihraçla ilgili diğer hususlar Bakanlıkça belirlenir.

Gen Kaynaklarının Korunması

Madde 14- Gen kaynaklarının korunması amacıyla hayvan tür ve ırkları için Bakanlık gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.

Yeni ırkların tescili

Madde 15- İslah edilen, ortaya çıkarılan veya geliştirilen yeni ve farklı hayvan ırkları ; hatları ve hibritleri, Bakanlık tarafından oluşturulacak ve çalışma esasları belirlenecek İrk Tescil Komitesi tarafından tescil edilir. Tescil edilen hayvan ırklarının sınai mülkiyet hakları, bunları ıslah eden veya bulup geliştiren gerçek ve tüzel kişilere veya onların kanuni haleflerine aittir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Ceza Hükümleri Muayene ettirmeme ve belgesiz damızlık kullanma

Madde 16- Suni ve tabii tohumlamada kullanılan ve damızlık belgesi bulunan erkek damızlıklarını, hastalık ve damızlık özellikleri bakımından Bakanlıkça belirlenen yönetmelik gereğince muayene ettirmeyenler ile belgesiz damızlık kullananlar, altmış milyon liradan 200.000.000 liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Evrakta tahrifat

Madde 17- Safkan Arap ve safkan İngiliz atlarının soy kütüğüne kayıt edilmesi için yönetmeliğe göre verilmesi gereken evrakı tahrif edenler, sahte evrak tanzim edenler, sahte ve tahrif edilmiş evrakı bilerek kullananlar, hakkında 765 sayılı Türk Ceza Kanunun 2'inci kitabının 6'ıncı. babındaki hükümler uygulanır. Soy kütüğüne giren damızlık hayvanlar ile safkan Arap ve safkan İngiliz atları hakkında gerçeğe uymayan evrak tanzim edenler veya başka bir hayvana ait belgeleri kullananlar veya bu belgelerde ve hayvanın şekli üzerinde değişiklik yapanlar, bir aydan altı aya kadar hapis ve yüz milyon liradan 250.000.000 liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır. Mahkumiyet halinde söz konusu hayvanların soy kütüğünden kayıtları silinir, pedigrileri iptal edilerek geri alınır.

Amaç dışı kullanma ve şekil değişikliğini bildirmeme

Madde 18- 6' ıncı maddeye aykırı hareket edenler ile soy kütüğüne kayıtlı damızlıkların, safkan Arap ve safkan İngiliz atlarının ölmeleri halinde pedigrilerini 7 'inci maddedeki süreler içinde geri vermeyen veya sahip ve don değişikliğini bildirmeyen ve pedigrisine işletmeyen hayvan sahipleri, altmış milyon liradan bir milyar liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır. Mahkumiyet halinde söz konusu hayvanların soy kütüğünden kaydı silinir ve pedigrileri iptal edilerek geri alınır.

İzinsiz faaliyette bulunma

Madde 19- Bakanlıktan izin almadan suni tohumlama ve embriyo transferi faaliyetinde bulunanlar veya aynı maksatla sperma üretimi merkezi ve embriyo transfer laboratuvarı kuranlar veya sperma ve embriyo satanlar 500.000.000 liradan iki milyar liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır ve faaliyetlerine son verilir.

ALTINCI BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Yönetmelik

Madde 20- Her türlü hayvan ıslahı çalışmalarına ilişkin usul ve esasları, soy kütüğü kayıtlarının tutulması veya tutturulması esasları ile tescil işlemleri, damızlıkların köylere

devri, tabii ve suni tohumlama ve embriyo transferi uygulama usulleri ile bu Kanunun uygulanmasına ilişkin diğerkhususlar, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde Bakanlıkça çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir.

Yürürlükten kaldırılan kanunlar

Madde 21- 7/6/1926 tarihli ve 904 Sayılı Islahı Hayvanat Kanunu ile 11 Nisan 1334 tarihli Damızlık Tiftik Keçilerinin Harice Men'i İhraç ve Teksiri Adadı Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici madde 1- Bu Kanuna göre çıkarılacak yönetmelikler yürürlüğe girinceye kadar, 904 Sayılı Islahı Hayvanat Kanununa göre çıkarılan yönetmeliklerin bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

Yürürlük

Madde 22- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 23- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.